

ZASTOSOWANIE DRONÓW DO MONITOROWANIA ZANIECZYSZCZEŃ ATMOSFERY

Wojciech Moczulski^{1,3}, Wojciech Skarka¹, Dariusz Myszor^{2,3}, Marek Adamczyk³

¹Katedra Podstaw Konstrukcji Maszyn, Politechnika Śląska
E-mail: wojciech.moczulski@polsl.pl

²Katedra Algorytmiki i Oprogramowania, Politechnika Śląska

³SkyTech Products Sp. z o.o., Gliwice, Poland

DMP'20

**IX Konferencja Naukowo-Techniczna
Diagnostyka Materiałów Polimerowych**

Motto:

Where a man cannot [go/be], there sends a robot.

In Polish:

Gdzie człowiek nie może, tam robota pośle.

Plan prezentacji

- 1 Motywacja
- 2 Cel prowadzonych prac B+R
- 3 Drony – wymagania
- 4 Przykłady
  - Przykład 1: Monitorowanie niskiej emisji
  - Przykład 2: Mobilna stacja pomiarowa niskiej emisji
  - Przykład 3: Profilowanie zanieczyszczeń atmosfery
- 5 Podsumowanie i wnioski

Ocieplenie klimatu? (1)

<https://www.fakt.pl/pieniadze/zakupy/pogoda-szaleje-ciepla-zima-a-w-lasach-pojawiaja-sie-grzyby/xq4cc42>

Ocieplenie klimatu? (2)

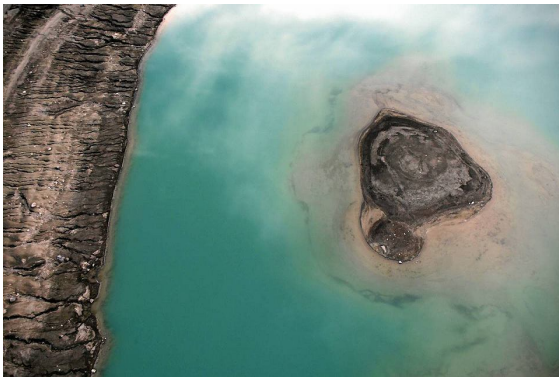
Ponad 40 proc. obszaru Grenlandii doświadczyło w czwartek topnienia lodu. Naukowcy przyznają, że to nietypowe. Szacują, że w sumie jednego dnia stopniały ponad 2 miliardy ton lodu.

<https://www.o2.pl/artykul/grenlandia-sie-topi-w-jeden-dzien-stracila-2-miliardy-ton-lodu-6392155093694081a>

[//www.o2.pl/artykul/grenlandia-sie-topi-w-jeden-dzien-stracila-2-miliardy-ton-lodu-6392155093694081a](https://www.o2.pl/artykul/grenlandia-sie-topi-w-jeden-dzien-stracila-2-miliardy-ton-lodu-6392155093694081a)

Wpływ zanieczyszczeń atmosfery (1)

Grenlandzki lodowiec Helheim maleje. Sadza (BC = black carbon) zmienia albedo lodowca.

https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNS3JpbJPlu6G3iwgK69v0HcvE_65g:1579036003337&q=sadza+na+lodowcu

Wpływ zanieczyszczeń atmosfery (2)

06.11.2015: Stężenie PM10 = 240 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

<https://www.newsweek.pl/polska/>

smog-zagraza-ludziom-krakow-i-inne-miasta-tona-w-smogu-zobacz-zdjecia-internautow/3g3hskn

Politechnika
Śląska

Geneza

- W ostatnich latach rośnie świadomość zmian klimatycznych na Ziemi oraz głównych zagrożeń dla środowiska, z których jednymi z najważniejszych są **zanieczyszczenia atmosfery**
- Aby aktywnie przeciwdziałać niekorzystnym zmianom środowiska naturalnego, konieczne jest m.in. gromadzenie danych i informacji o zanieczyszczeniach atmosfery:
  - **statycznie** - za pomocą stacjonarnych układów pomiarowych
  - **dynamicznie** – ze względu na rozkład przestrzenny i przemieszczanie się zanieczyszczeń w całym przekroju atmosfery

Jakie są główne zanieczyszczenia powietrza?

- metale ciężkie: Hg, Cd, Pb, Mn, Cr
- amoniak
- tlenki siarki i azotu
- WWA, dioksyny i furany
- lotne związki organiczne (BC)
- tlenek węgla
- gazy cieplarniane
- pyły

Memento

- Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) **33 z 50 najbardziej zanieczyszczonych miast w Unii Europejskiej znajduje się w Polsce**
- Najbardziej zanieczyszczonymi miastami w Polsce są kolejno: Żywiec, Pszczyna, Rybnik, Wodzisław Śląski, Opoczno, Sucha Beskidzka, Godów, Kraków, Skawina i Nowy Sącz

Na jakich zanieczyszczeniach atmosfery się skupiamy?

- Aerozole atmosferyczne
- Smog

Aerozole atmosferyczne

Aerozole atmosferyczne

Pyły zawieszane, drobiny - ciekłe krople lub stałe cząstki:

- pochodzenia naturalnego, jak w przypadku aerozolu soli morskiej lub pyłów mineralnych
- cząstki produkowane przez człowieka (zanieczyszczenia), jak to jest w przypadku aerozolu kropli lub cząstek stałych siarczanów

Często prekursorami aerozoli atmosferycznych są tlenki siarki i azotu, które są przekształcane w procesach chemicznych i fotochemicznych w aerozole atmosferyczne.

Smog

Smog

- Zjawisko atmosferyczne powstałe w wyniku wymieszania się mgły z dymem i spalinami
- Powstaje wskutek przedostawania się do atmosfery szkodliwych związków chemicznych, takich jak:
  - tlenki siarki i tlenek azotu
  - substancje stałe, czyli pyły zawieszone
  - kancerogenne wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA)

SMOG = SMoKe + fOG

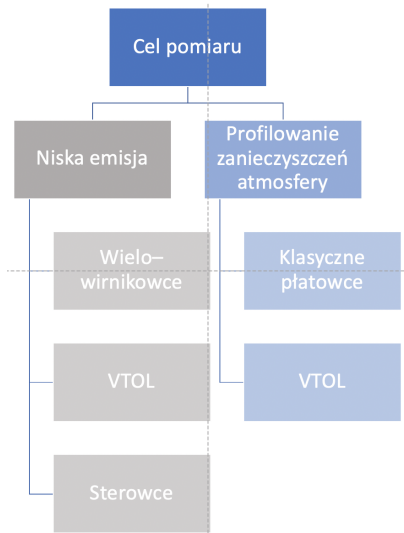
Cel prowadzonych prac B+R

- Opracowanie i wdrażanie nowych rozwiązań systemowych, w celu gromadzenia danych o zanieczyszczeniach atmosfery, łączących:
  - wykorzystanie specjalizowanych bezzałogowych statków powietrznych (dronów)
  - rozwój systemów autonomicznych
  - rozwój szerokopasmowych systemów komunikacyjnych dalekiego zasięgu
  - rozwój systemów informatycznych, w tym automatycznej analizy danych z wykorzystaniem metod sztucznej inteligencji i Data Mining

Opracowywane rozwiązania dotyczą zarówno monitorowania tzw. niskiej emisji, jak i profilowania zanieczyszczeń do granicy stratosfery

Zadania i drony

Specyfika zadań monitorowania

Niska emisja	Profilowanie zanieczyszczeń
<ul style="list-style-type: none"> ■ Konieczność zawisania ■ Precyzyjna lokalizacja ■ Sterowanie zdalne (VLOS) ■ Ograniczone zapotrzebowanie na energię elektryczną ■ Komunikacja bezprzewodowa na małe odległości	<ul style="list-style-type: none"> ■ Brak potrzeby zawisania ■ Stabilny lot z jak najmniejszą prędkością ■ (opcja) VTOL ■ Loty długodystansowe, wielogodzinne i na znacznych wysokościach ■ Konieczność sterowania autonomicznego + wirtualna teleportacja (BVLOS) ■ Komunikacja radiowa bardzo dalekiego zasięgu

Uwagi dotyczące systemu sterowania

- Działanie autonomiczne:
  - Rozpoznawanie i rozumienie otoczenia
  - Wymaga inteligencji
  - Bazuje na kompletnej wiedzy o świecie – bardzo trudne do uzyskania
- Zdalne sterowanie:
  - Tak rzadko, jak to tylko możliwe
  - Pozwala uniknąć uwięzienia drona
  - Może wykorzystywać wirtualną teleportację operatora do sceny operowania drona

Wirtualna teleportacja

Oprócz sytuacji, które można przewidzieć, istnieją rzadkie, ale poważne problemy, których system sterujący drona nie jest w stanie rozwiązać samodzielnie

Cel postępowania

Wywołanie u operatora poczucia, jak gdyby ona/on osobiście znajdowali się w miejscu (obszarze przestrzeni) w którym działa dron i rozwiązali problem.

Jak to uzyskać?

- Zaawansowane HMI
- Wybrane sensory są przedłużeniem zmysłów
- Aktuatory pozwalają na bezpośrednie oddziaływanie operatora na sterowany system

Typowa misja wspierana przez drona (1)

<https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/dron-walczy-ze-smogiem-w-katowicach>

Politechnika
Śląska

Typowa misja wspierana przez drona (2)

- Cel: identyfikacja źródeł niskiej emisji niespełniających wymagań określonych przepisami prawa
- Analiza zawartości: etanolu amoniaku, chlorku wodoru, formaldehydu oraz PM10, PM 2,5, PM1 z wykorzystaniem laserowego licznika rozsianych cząstek stałych
- Wymaganie: pomiar składu spalin w zawisie w pobliżu komina
- Czas trwania pojedynczego pomiaru: kilka minut
- Sterowanie: zdalne
- Komunikacja: WiFi / Bluetooth
- Wymagana licencja operatora: VLOS
- Ładunek użyteczny (*payload*): 1-2 kg

Wielowirnikowiec dedykowany do monitorowania zanieczyszczeń spowodowanych niską emisją (1)

Wielowirnikowiec dedykowany do monitorowania zanieczyszczeń spowodowanych niską emisją (2)

- Technologia: CFRP + druk 3D
- Średnica wirników: 14"
- Silniki: 6 x 277 W (łącznie ciąg 10-11 kg)
- Akumulator: 4S 6750 mAh lub 4S 10000 mAh LiPo
- Payload: 0.6-1.2 kg
- Czas lotu: 20-30 min.
- Sterowanie: zdalne
- Autonomia: możliwa nawigacja wg zadanych punktów trasy wg GPS

Wielowirnikowiec dedykowany do monitorowania zanieczyszczeń spowodowanych niską emisją (3)

Sterowiec autonomiczny jako mobilna stacja pomiarowa (1)

Sterowiec autonomiczny jako mobilna stacja pomiarowa (2)

- Cel: ocena zagrożenia dla skupisk ludzkich lub innych obiektów spowodowanego zanieczyszczeniami powietrza
- Wymaganie: pozostawanie w ograniczonym obszarze przez wiele godzin
- Czas trwania pomiarów: kilka godzin / dni
- Sterowanie: autonomiczne
- Komunikacja: WiFi / WiMAX / ...
- Wymagana licencja operatora: VLOS / BVLOS
- Ładunek użyteczny (*payload*): 1-2 kg

Sterowiec PVC_m (1)

Sterowiec PVC_m (2)

Parametr	Wartość
Objętość [m ³]	28.3
Waga helu [N]	49.5
Waga powłoki [N]	113.0
Siła nośna [N]	196.1
Wypór [N]	358.6

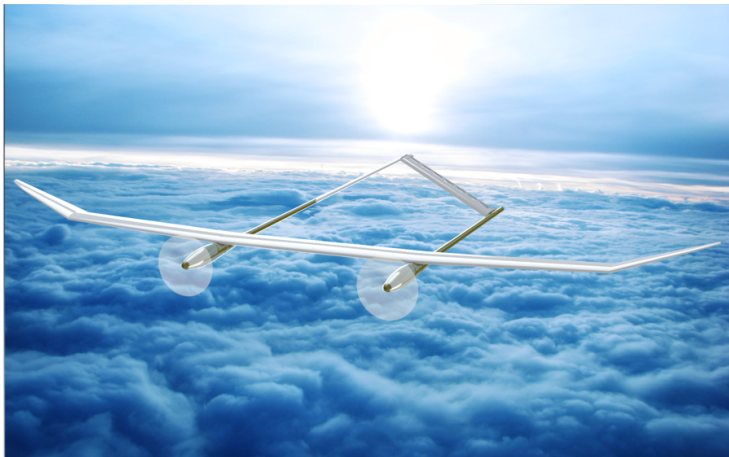
Sterowiec PVC_m jako platforma autonomiczna

Profilowanie zanieczyszczeń BC na Svalbardzie

TwinStratos (1)

TwinStratos (2)

Przeznaczenie: długotrwałe misje monitorowania i nadzoru w różnych zakresach i wysokościach, jak np.:

- monitorowanie stanu atmosfery i zjawisk pogodowych
- monitorowanie zanieczyszczenia powietrza
- monitorowanie upraw
- geodezja i kartografia
- wspieranie komunikacji i transportu
- obserwacja zjawisk naturalnych na powierzchni Ziemi
- nadzorowanie operacji na ziemi
- zastosowania specjalne

TwinStratos (3)

Rozpiętość skrzydeł [m]	Maxi	Midi	Mini
	24.8	12.4	3.1
Udźwig użyteczny [kg]	0.5 - 7		
Pułap operacyjny [km]	0 - 22		
Długość lotu	nieograniczona		
Napęd	silniki elektryczne		
Źródło zasilania	PVC i hybrydowy system magazynowania energii		
Elementy konstrukcyjne	technologia kompozytów cienkowarstwowych		

Ze względu na wymagania Prawa Lotniczego MTOW ograniczona do 25 kg

Podsumowanie (1)

- Kontrolowanie i w perspektywie ograniczanie zanieczyszczeń atmosfery jest jednym z najważniejszych wyzwań naszej cywilizacji
- Planujemy aktywnie włączyć się w ten proces poprzez prowadzenie prac badawczych i rozwojowych dotyczących nowoczesnych BSP umożliwiających monitorowanie zanieczyszczeń powietrza
- Badania te są realizowane we współpracy z Centrum Klimatu i Ochrony Środowiska Politechniki Śląskiej i są objęte 6. POB PŚ jako uczelni badawczej
- Rozpoczęto współpracę z przodującymi ośrodkami naukowymi w zakresie badania zanieczyszczeń atmosfery (UW, NORCE)
- Postęp z zakresie badań będzie przedstawiany na kolejnych konferencjach

Podsumowanie (2)

- Do rozwoju BSP stosowane są nowoczesne technologie, jak:
  - cienkościenne struktury kompozytowe
  - systemy sterowania autonomicznego
  - komunikacja satelitarna
  - źródła energii umożliwiające realizację misji o długim i nieograniczonym czasie trwania
- Stosowanie nowoczesnych BSP wymaga rozwoju systemów informatycznych umożliwiających realizację misji w sposób zgodny z przepisami prawa międzynarodowego

Podziękowania

W prezentacji pokazano wybrane wyniki badań zrealizowanych w ramach projektów częściowo finansowanych przez:

- The Research Fund for Coal and Steel – grant nr RFCR-CT-2014-00002 “System for virtual TELEportation of RESCUER for inspecting coal mine areas affected by catastrophic events (TeleRescuer)”
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – grant nr 3120/FBWS/2014/2 [STR]
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju – grant nr POIR.01.02.00-00-0012/15-00 “Nadzorowanie autonomicznej misji bezzałogowego sterowca za pomocą wirtualnej teleportacji – od naukowych modeli ku nowemu potencjałowi technologicznemu”, zrealizowany w latach 2016-2019 w ramach Programu Operacyjnego Innowacje

Dziękuję za uwagę

wojciech.moczulski@polsl.pl

wojciech.moczulski@skytechproducts.pl

